

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 43/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného zákonnou zástupkyňou [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného zákonnou zástupkyňou [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], všetci [REDACTED], právne zastúpených advokátom JUDr. Milanom Szöllössym, Mlynská 28, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 7 C 48/2018 z 18. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. januára 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 48/2018 z 18. októbra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Zároveň sa domáhajú zrušenia napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátenia veci na ďalšie konanie. Požadujú náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1 327,15 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia sa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 C 48/2018 domáhali priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Okresný súd rozsudkom č. k. 7 C 48/2018-102 zo 4. septembra 2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 9 Co 2/2020 z 28. mája 2020 priznal sťažovateľom náhradu nemajetkovej ujmy. Uznesením č. k. 7 C 48/2018-195 zo 6. júla 2022 okresný súd uložil

žalovanému povinnosť nahradiť sťažovateľom trovy dovolacieho konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia v sume 231,84 eur. Proti citovanému uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdny úradníkom podali sťažovatelia sťažnosť aj z dôvodu nesprávneho výkladu § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

3. Sťažnosť sťažovateľov bola napadnutým uznesením okresného súdu zamietnutá ako nedôvodná. V podstatných bodoch odôvodnenia napadnutého uznesenia okresný súd zdôraznil, že vyšší súdny úradník postupoval správne, keď v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky základnú sadzbu tarifnej odmeny znížil o 50 % u každého zo zastupovaných, keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia zdôrazňujú, že § 13 ods. 2 vyhlášky explicitne a jednoznačne neupravuje okruh zastupovaných osôb, na ktoré sa zníženie tarifnej odmeny za právne zastúpenie vzťahuje, a preto je potrebné aplikovať citované ustanovenie na základe správneho výkladu predmetného ustanovenia. Za iracionálny považujú sťažovatelia taký výklad citovaného ustanovenia, ktorý bol uplatnený aj v ich veci, v dôsledku ktorého sa tarifná odmena zníži o 50 % u každej zo zastúpených osôb. Takýto výklad nerobí rozdiel medzi zastúpením len jednej osoby a zastúpením dvoch osôb. Z pohľadu náročnosti poskytovania právnych služieb je však rozdiel, či advokát poskytuje v jednom konaní právnu službu len jednej osobe alebo osobám dvom.

5. Za spravodlivý, logický a správny považujú taký výklad § 13 ods. 2 vyhlášky, podľa ktorého má pri prvej zo zastupovaných osôb advokát nárok na odmenu vo výške 100 % a zníženie odmeny o 50 % sa vzťahuje na druhú, prípadne každú ďalšiu zastupovanú osobu pri ich spoločnom zastupovaní v konaní. Výklad právnych predpisov a právne posúdenie veci v časti náhrady trov konania viedli k takému výslednému stavu, v rámci ktorého boli porušené základné práva sťažovateľov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je nesprávny výklad § 13 ods. 2 vyhlášky pri rozhodovaní vo veci stanovenia sumy náhrady trov konania, ktorý podľa sťažovateľov porušuje ich práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Za nesprávny označujú taký výklad citovaného ustanovenia, ktorý tarifnú odmenu pri zastupovaní dvoch a viacerých osôb znižuje o 50 % u každej z týchto osôb.

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom

súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Ústavný súd predovšetkým s ohľadom na predmet ústavného prieskumu, ktorým je rozhodnutie o sume náhrady trov konania poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania, a ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania a k zrušeniu rozhodnutia o náhrade trov konania vrátane rozhodnutia o ich výške pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

9. Ústavný súd pripomína, že nie je ďalšou opravnou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva a jeho zásah je žiaduci len v prípade, ak výklad a aplikácia podústavného práva všeobecnými súdmi sú zjavne excesívne a svojou intenzitou a následkami predstavujú zásah do označeného práva, resp. sú v extrémnom nesúlade so všeobecnou požiadavkou spravodlivosti (IV. ÚS 156/2021, IV. ÚS 150/2021, IV. ÚS 233/2020).

10. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho alebo iného právom upraveného konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 63/06). Ústavne súladný výklad zákonov týkajúcich sa rozhodovacej činnosti súdov a iných orgánov verejnej moci Slovenskej republiky predstavuje neoddeliteľnú súčasť ich rozhodovacej činnosti a ako taký jedine zodpovedá základnému právu každého na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (III. ÚS 119/03).

11. Ústavne konformný výklad právnej normy je v súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu výklad právnej normy, ktorý nesiahá až tak ďaleko, aby sa dostal do rozporu so znením, resp. so zmyslom vykladaného normatívneho textu. Pokiaľ by uvedená požiadavka nebola dodržaná, potom by išlo o faktickú novelizáciu právnej normy, a nie o výklad právnej normy (II. ÚS 244/09).

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

13. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (II. ÚS 137/2018, II. ÚS 134/2021) vyplýva, že interpretácia citovaného § 13 ods. 2 vyhlášky už bola predmetom ústavného prieskumu ústavného

súdu. Ústavný súd už tak zdôraznil, že hoci označené ustanovenie vyhlášky môže v sebe niesť istú výkladovú pochybnosť, postup všeobecného súdu, na podklade ktorého v prípade zastupovania viacerých osôb advokátom patrí advokátovi tarifná odmena za zastupovanie všetkých zastúpených po jej znížení o 50 % a takto znížená odmena sa násobí počtom zastúpených osôb v konaní, zodpovedá textu citovaného ustanovenia a zodpovedá aj zaužívanej súdnej praxi (uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Sžo 105/2007 z 5. februára 2008 a č. k. 3 Cdo 401/2014 z 28. júna 2016).

14. Ústavný súd zároveň už vyslovil (II. ÚS 137/2018), že zo žiadneho z ustanovení vyhlášky nemožno bez akýchkoľvek pochybností vyvodiť oprávnenosť všeobecného súdu na postup, ktorého sa dovoľávajú aj sťažovatelia, že pri vyčíslení odmeny advokáta za zastupovanie viacerých osôb je potrebné priznať celú odmenu pri prvom zastúpenom a až následne pri ostatných zastúpených odmenu krátiť. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju ustálenú rozhodovaciu prax, podľa ktorej pri výpočte náhrady trov konania, ktoré vznikli v konaní pred ústavným súdom z titulu právneho zastúpenia viacerých osôb advokátom, sa výška základnej sadzby tarifnej odmeny v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky zníži u všetkých spoločne zastupovaných osôb o 50 % (porovnaj najmä I. ÚS 417/2010, I. ÚS 64/2011, II. ÚS 25/2011, II. ÚS 453/2010, II. ÚS 520/2010, III. ÚS 354/2010, III. ÚS 356/2010, III. ÚS 452/2010, IV. ÚS 62/2011, IV. ÚS 475/2010, IV. ÚS 277/2012).

15. S prihliadnutím na už uvedené považuje ústavný súd právny záver okresného súdu pri výpočte trov právneho zastúpenia vo veci sťažovateľov za výsledok ústavne súladnej interpretácie a aplikácie vyhlášky, keďže sa neprieči zneniu normatívneho textu a je plne v súlade so zmyslom citovaného ustanovenia (predovšetkým body 11 a 12 tohto uznesenia). Napadnuté uznesenie okresného súdu preto nemožno považovať za arbitrárne, a teda porušujúce základného právo sťažovateľov na súdnu ochranu či právo na spravodlivé súdne konanie. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, keďže nezistil žiadnu možnosť vyslovenia porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením okresného súdu.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svojej opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu